

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team: Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Onderwerp:

Werkwijze bij omgevingsprogramma's

Notagegevens

Bestuursorgaan : B-en-W 2-09-2025

Notanummer : 2025-601

Datum : 2-09-2025

Programma : 05 - Ruimtelijke ontwikkeling

Portefeuillehouder : Wethouder Wijnhoud,

Bijlage(n) : Uniforme werkwijze omgevingsprogramma's B_W en raad.docx

Parafering

26-08-2025: Afdelingsmanager Ruimte en Economie
26-08-2025: Wethouder

Agendering

* 29-08-2025: Afdelingsmanager Concernstaf en adjunct-secretaris

* 28-08-2025: Gemeentesecretaris/algemeen directeur

Definitieve akkoord

2-09-2025

B & W d.d.: 2-09-2025

Besluit

1. Bij het opstellen van een omgevingsprogramma de raad te informeren, conform de werkwijze op pagina 6 en 7 van de bijlage ' Uniforme werkwijze voor college en raad bij omgevingsprogramma's'
2. De raadsmededeling vast te stellen
3. De stukken aan te bieden aan de raad

De nota en het besluit openbaar te maken

Inleiding

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Deze wet bundelt de regelgeving voor de ruimte waarin we wonen, werken en leven (de fysieke leefomgeving) en is opgesteld om beleid en regels voor de fysieke leefomgeving inzichtelijker en makkelijker te maken in het gebruik. De veranderingen in bevoegdheden geven aanleiding om de rolverdeling en samenwerking van raad en college in de beleidsvorming en beleidsuitwerking opnieuw vast te stellen. Voor de gemeente heeft de Omgevingswet vier kerninstrumenten; dit zijn de omgevingsvisie, het omgevingsprogramma, het omgevingsplan en de omgevingsvergunning.

Het instrument omgevingsprogramma is een bevoegdheid van het college. Het college wil de raad op een juiste wijze betrekken en tevens duidelijkheid bieden over de rol van het college en de raad bij het opstellen van omgevingsprogramma's. Daarvoor is een 'Uniforme werkwijze voor college en raad bij omgevingsprogramma's' opgesteld waarin de rollen en verantwoordelijkheden van college en gemeenteraad nader zijn beschreven. Deze 'Uniforme werkwijze' is bij deze nota gevoegd.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Duidelijkheid over de rolverdeling tussen college en raad en een goede betrokkenheid van de raad bij de totstandkoming van omgevingsprogramma's.

Kader

Omgevingswet

Betrokken partijen en participatie

Voorstel is tot stand gekomen in afstemming met collega's van gebiedsontwikkeling en beleidsontwikkeling. Het proces rondom omgevingsprogramma's is daarnaast diverse malen besproken in de werkgroep omgevingswet van de raad. Het betreft een interne werkwijze tussen raad en college ten aanzien van omgevingsprogramma's.

Toelichting op participatiebeleid

N.v.t.

Argumenten voor en tegen

Een uniforme werkwijze biedt duidelijkheid aan zowel raad als college over de rollen van beide organen en de betrokkenheid van de raad bij het opstellen van omgevingsprogramma's.

Omgevingsprogramma's zijn een bevoegdheid van het college. De uniforme werkwijze biedt voldoende ruimte om maatwerk toe te passen voor de wijze waarop de raad betrokken wordt; elk omgevingsprogramma kent zijn eigen dynamiek.

Financiële consequenties en dekking

Extra stappen in het proces (vaker naar de raad) kan betekenen dat trajecten langer duren.

Dit hangt af van het specifieke traject/ project en zal in betreffende financiering meegenomen worden.

Openbaarmaking en communicatie

n.v.t.; betreft interne werkwijze.

Aanpak en uitvoering

Bij de start van het opstellen van een programma wordt de gemeenteraad geïnformeerd via een raadsmededeling. Hierin staat onder andere:

- dat het college een omgevingsprogramma gaat opstellen of wijzigen;
- welke raadskaders van toepassing zijn;
- hoe het proces eruit zal zien;
- of en zo ja hoe de gemeenteraad wordt betrokken.

De gemeenteraad wordt op diverse manieren op de hoogte gehouden over de voortgang in de uitvoering van de omgevingsprogramma's en kan bijsturen vanuit haar controlerende rol via de jaarlijkse P&C-cyclus en vaststelling van de begroting, via voortgangsrapportages op basis van monitoring en via evaluaties.

Op dit moment zijn reeds een aantal omgevingsprogramma's in voorbereiding. De raad wordt per programma geïnformeerd over het voorziene proces, de stand van zaken en de betrokkenheid van de raad bij deze reeds in voorbereiding zijnde omgevingsprogramma's voor zover dit nog niet heeft plaatsgevonden.

RAADSMEDEDELING

Onderwerp	Werkwijze bij omgevingsprogramma's		
Nummer	2025-601	Portefeuillehouder	Wethouder Wijnhoud,
Team	DEV-RE-RO	Datum	2-09-2025

Inleiding

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Deze wet bundelt de regelgeving voor de ruimte waarin we wonen, werken en leven (de fysieke leefomgeving) en is opgesteld om beleid en regels voor de fysieke leefomgeving inzichtelijker en makkelijker te maken in het gebruik. De veranderingen in bevoegdheden geven aanleiding om de rolverdeling en samenwerking van raad en college in de beleidsvorming en beleidsuitwerking opnieuw vast te stellen. Voor de gemeente heeft de Omgevingswet vier kerninstrumenten; dit zijn de omgevingsvisie, het omgevingsprogramma, het omgevingsplan en de omgevingsvergunning.

Het instrument omgevingsprogramma is een bevoegdheid van het college. Het college wil de raad op een juiste wijze betrekken en tevens duidelijkheid bieden over de rol van het college en de raad bij het opstellen van omgevingsprogramma's. Daarvoor is een 'Uniforme werkwijze voor college en raad bij omgevingsprogramma's' opgesteld waarin de rollen en verantwoordelijkheden van college en gemeenteraad nader zijn beschreven.

Kader

Omgevingswet

Kern van de boodschap

Het college heeft de 'Uniforme werkwijze voor college en raad bij omgevingsprogramma's' vastgesteld. Deze uniforme werkwijze biedt duidelijkheid over de rolverdeling tussen college en raad en beschrijft op welke wijze de raad betrokken wordt bij de totstandkoming van omgevingsprogramma's.

Nadere toelichting

In de afgelopen jaren zijn veel beleidsdocumenten ter vaststelling voorgelegd, waarbij de aard soms onduidelijk was: kaderstelling, uitvoerend of allebei (gemengd). Nu de Omgevingswet enige tijd in werking is, en we wat meer gewend raken, grijpen we de Omgevingswet aan om weer scherper te gaan werken vanuit de wettelijke rolverdeling en daarmee strategische kaders bij de raad te laten en de uitwerking daarvan bij het college. Een uniforme werkwijze en benaming biedt duidelijkheid en structuur aan de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie.

Het college heeft de 'Uniforme werkwijze voor college en raad bij omgevingsprogramma's' vastgesteld. Hierin is vastgelegd dat u als raad geïnformeerd wordt zodra het college een omgevingsprogramma gaat opstellen of wijzigen. Ten tijde van het vaststellen van deze werkwijze waren reeds een aantal omgevingsprogramma's in voorbereiding. Over deze in voorbereiding zijnde omgevingsprogramma's wordt u binnenkort per programma geïnformeerd over het voorziene proces, de stand van zaken en de wijze waarop u als raad betrokken wordt of reeds bent voor zover dit nog niet heeft plaatsgevonden.

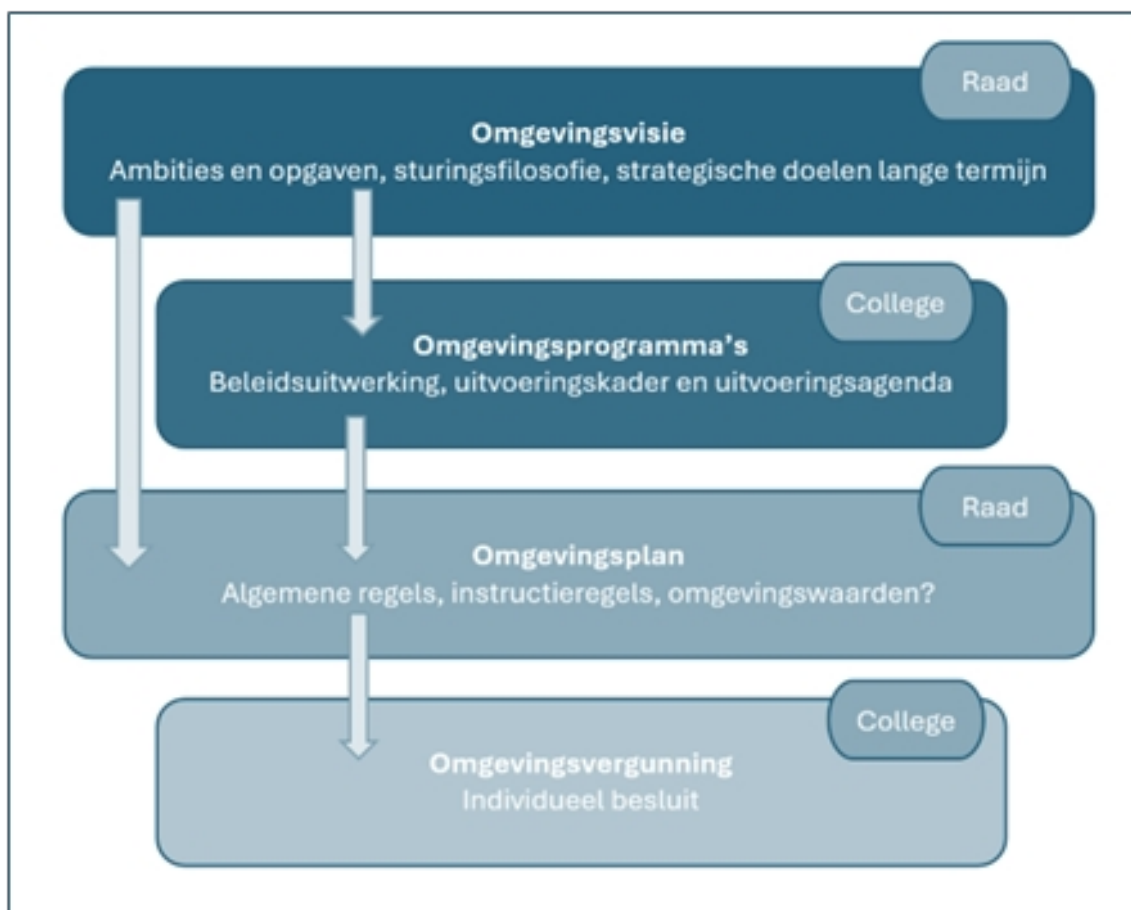
De 'Uniforme werkwijze voor college en raad bij omgevingsprogramma's' treft u als bijlage aan.

Uniforme werkwijze voor college en raad bij omgevingsprogramma's

Augustus 2025

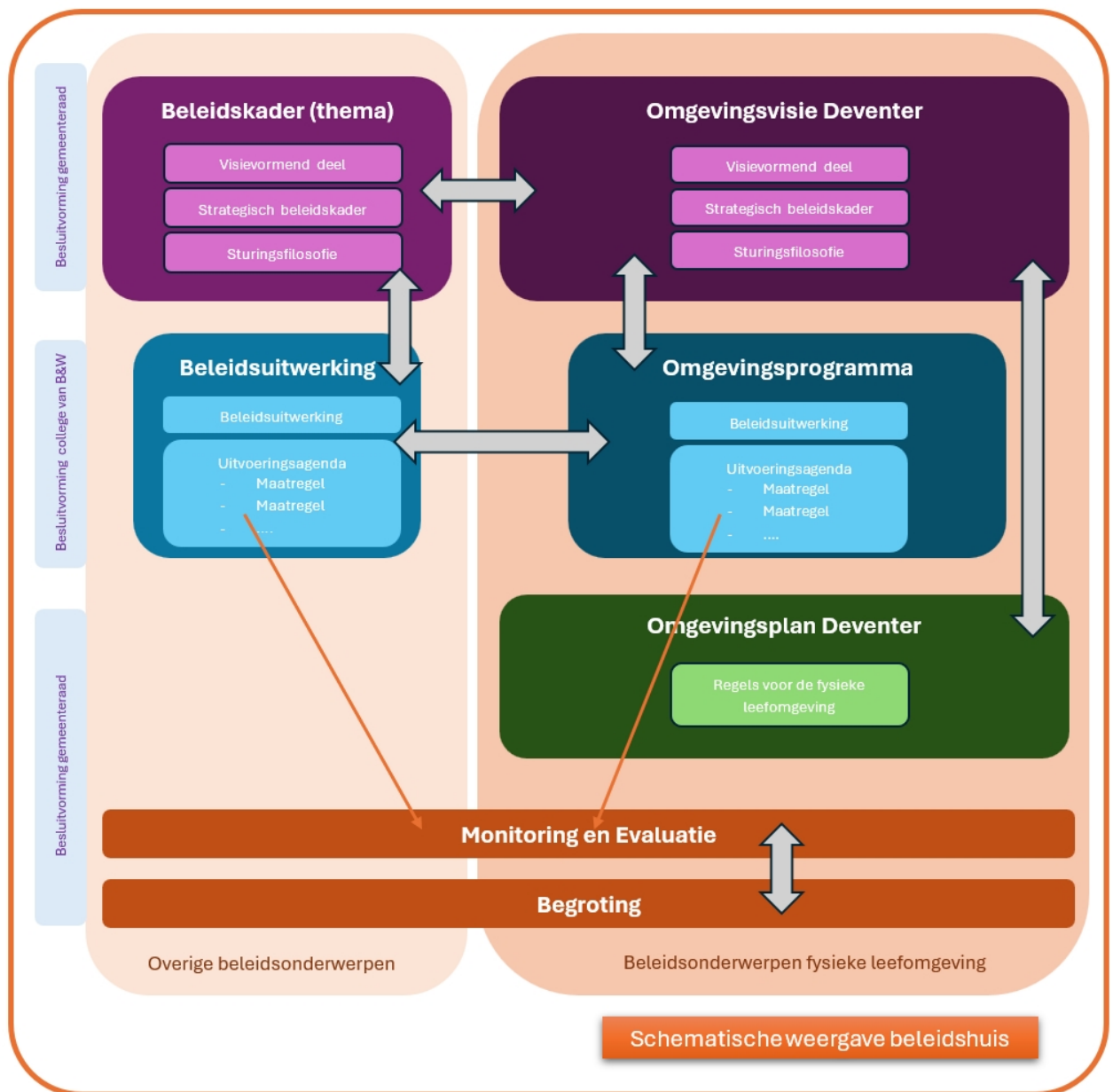
1. Inleiding

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Deze wet bundelt de regelgeving voor de ruimte waarin we wonen, werken en leven (de fysieke leefomgeving) en is opgesteld om beleid en regels voor de fysieke leefomgeving inzichtelijker en makkelijker te maken in het gebruik. En ook voor een betere en snellere besluitvorming over projecten in de leefomgeving (zie figuur hieronder).

De veranderingen in bevoegdheden geven aanleiding om de rolverdeling en samenwerking van raad en college in de beleidsvorming en beleidsuitwerking opnieuw vast te stellen. In dit document staat het **omgevingsprogramma** centraal.

In de afgelopen jaren zijn veel beleidsdocumenten ter vaststelling voorgelegd, waarbij de aard soms onduidelijk was: kaderstelling, uitvoerend of allebei (gemengd). De Omgevingswet is een goede aanleiding om weer scherper te gaan werken vanuit de wettelijke rolverdeling en daarmee strategische kaders bij de raad te laten en de uitwerking daarvan bij het college.

2. BELEIDSONTWIKKELING

Het beleid dat betrekking heeft op de fysieke leefomgeving, valt onder de reikwijdte van de Omgevingswet. De omgevingsvisie benoemt ook ambities op andere beleidsterreinen, die een indirecte relatie hebben met de fysieke leefomgeving (bijvoorbeeld economie, cultuur, sport). Nu de wet een tijdje in werking is getreden, en we wat meer gewend raken, grijpen we de Omgevingswet aan om onze werkwijze bij de beleidsvorming en beleidsuitwerking te verduidelijken. Een uniforme werkwijze en benaming (zie figuur op de vorige pagina) biedt duidelijkheid en structuur aan de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie.

Eén visie; de omgevingsvisie

Voor het ruimtelijke fysieke domein, binnen de reikwijdte van de Omgevingswet, wordt er nog maar één visie gemaakt; de omgevingsvisie. Deze bevat strategische kaders en vaststelling behoort bij de bevoegdheid van de gemeenteraad. In de aanloop naar de nieuwe omgevingsvisie (vaststelling voorzien eind 2026) werken we waar nodig daarnaast ook met tijdelijke kaders (Richtinggevende Uitspraak van de Raad, RUR), die (geheel of gedeeltelijk) worden opgenomen in de nieuwe omgevingsvisie. Op die manier wordt voorkómen dat de beleidsontwikkelingen stilliggen totdat het proces om te komen tot de eerste initiële omgevingsvisie (die voldoet aan de eisen van de omgevingswet) is afgerond. Wanneer de nieuwe omgevingsvisie is vastgesteld, is een RUR in principe niet meer nodig. De omgevingsvisie kan/ zal steeds op onderdelen aangepast worden. Deze wordt continu actueel gehouden.

Verschillende omgevingsprogramma's

Daarnaast kennen we onder de omgevingswet het instrument 'omgevingsprogramma's'. Dit zijn nadere uitwerkingen van raadskaders en vaststelling ervan is de bevoegdheid van het college. Er zijn verschillende typen programma's:

- Thematische programma's: gebaseerd op de thema's uit de omgevingsvisie. Uitwerking van – door de raad vastgestelde- beleidskaders inclusief maatregelen in een uitvoeringsagenda.
- Gebiedsprogramma's voor de gebieden die daartoe door de raad zijn aangewezen voor een integrale gebiedsgerichte aanpak¹. In Deventer gaat het nu in elk geval om Keizerslanden en Centrum & Schil.

Een omgevingsprogramma bestaat enerzijds uit een uitwerking van door de raad vastgestelde beleidskaders (beleidsuitwerking/ -doorvertaling) en anderzijds uit maatregelen (uitvoeringsagenda):

- De beleidsuitwerking vertaalt de strategische doelen (uit de omgevingsvisie) naar tactische (kortere termijn) doelen, beschrijft hoe deze worden gerealiseerd en welke uitvoeringsinstrumenten worden ingezet.
- De uitvoeringsagenda bevat de maatregelen om de gestelde doelen te kunnen behalen, de planning en de indicatoren waarop we monitoren.²

Gemeenten krijgen ook te maken met verplichte programma's volgens de Omgevingswet. Zo is elke gemeente verplicht om een omgevingsprogramma Volkshuisvesting op te stellen. Daarnaast is er een wetsvoorstel in voorbereiding die verplicht dat elke gemeente een programma opstelt voor warmte. Deventer werkt hieraan.

In 2025 werken we aan het omzetten van de bestaande beleidsdocumenten naar de nieuwe structuur van omgevingsvisie en -programma's. Dat loopt parallel aan- en hangt samen met de vernieuwing van de omgevingsvisie. NB. Tijdens deze transformatiefase zal het niet altijd mogelijk zijn om in één keer volledig Omgevingswet-proof te zijn, omdat wijzigingen regelmatig al eerder waren ingezet. We hopen na de transformatiefase de naamgeving van documenten zo ingeregeld te hebben dat deze ook via de begroting makkelijker vindbaar zijn.

3. UNIFORME WERKWIJZE OMGEVINGSPROGRAMMA'S

Omdat het instrument omgevingsprogramma een bevoegdheid is van het college, is er een risico dat de raad het overzicht kwijtraakt over de in voorbereiding zijnde programma's. Om hier over en weer duidelijkheid in te creëren en comfort in te organiseren, zorgt het college voor een uniforme werkwijze bij de totstandkoming van omgevingsprogramma's.

Instrumenten gemeente onder de Omgevingswet	Bevoegdheid onder de Omgevingswet
Omgevingsvisie	Raad
Omgevingsprogramma	College
Omgevingsplan	Raad
Omgevingsvergunning	College

Voor alle programma's wordt het volgende (besluitvormings-)proces gevolgd:

- De gemeenteraad wordt bij de **start** van het opstellen van een programma geïnformeerd via een raadsmededeling. Hierin staat onder andere:
  - Dat het college een omgevingsprogramma gaat opstellen of wijzigen;
  - Welke raadsaders van toepassing zijn;
  - Hoe het proces eruit zal zien;
  - Of en zo ja hoe de gemeenteraad wordt betrokken.

- De gemeenteraad wordt op diverse manieren op de hoogte gehouden over de **voortgang** in de uitvoering van de omgevingsprogramma's en kan bijsturen vanuit haar controlerende rol via de jaarlijkse P&C-cyclus en vaststelling van de begroting, via voortgangsrapportages op basis van monitoring en via evaluaties.

Omgevingsprogramma

Dit doet het college	Vorm	Dit kan de gemeenteraad
Informeert de gemeenteraad bij start over: <ul style="list-style-type: none"> ○ Dat het college een omgevingsprogramma gaat opstellen of wijzigen; ○ Welke raadsaders van toepassing zijn; ○ Hoe het proces eruit zal zien; ○ Of en zo ja hoe de gemeenteraad wordt betrokken. 	Raadsmededeling	<ul style="list-style-type: none"> ○ Agenderen via Agendacommissie ○ Stellen van Schriftelijke vragen ○ Moties vreemd indienen
Vorbereiden en besluiten	Collegebesluit	
Optioneel: Consulteert de raad (dit kan op verschillende momenten in het traject, afhankelijk van wat passend is); Informeert de raad voorafgaand aan besluitvorming over de inhoud van het omgevingsprogramma (en indien van toepassing over wat er met de inbreng van de raad gebeurd is).	Consultatie Wensen en bedenkingen ophalen Raadsmededeling	<ul style="list-style-type: none"> ○ Wensen en bedenkingen meegeven ○ Bespreken via (technische sessie en) raadstafel ○ Moties (vreemd) indienen ○ Agenderen via Agendacommissie ○ Stellen van Schriftelijke vragen ○ Moties vreemd indienen
Legt verantwoording af aan gemeenteraad over voortgang van de uitvoering van de maatregelen in het programma.	P&C-cyclus En/ of Voortgangsrapportage	<ul style="list-style-type: none"> ○ Controleren ○ Bespreken in BOB-cyclus ○ Moties indienen ○ Controleren ○ Agenderen via Agendacommissie ○ Vragen stellen in Vragenuur ○ Stellen van Schriftelijke vragen